

Щ

ЩАКЕЛБЕРГ, Х. (Stackelberg, H.) (кд) – във:

асиметричен дуопол на Щакелберг, Х. (в микр.);

дуополен модел на Щакелберг, Х. (в микр.);

изопрофитна линия на Щакелберг, Х. (в микр.) (същото като продуктова изопрофитна линия на олигопола (в микр.));

изопрофитна повърхнина на Щакелберг, Х. (в микр.) (същото като продуктова изопрофитна повърхнина на олигопола (в микр.));

изопрофитна хиперповърхнина на Щакелберг, Х. (в микр.) (същото като продуктова изопрофитна хиперповърхнина на олигопола (в микр.));

икономическа стратегия на Щакелберг, Х. (в микр.);

неравновесие на Щакелберг, Х. (в микр.);

равновесие на Щакелберг, Х. (в микр.);

равновесна цена на Щакелберг, Х. (в микр.);

Щакелберг, Хайнрих фон.

ЩАКЕЛБЕРГ, ХАЙНРИХ ФОН (Stackelberg, Heinrich von) (1905–1946) – немски икономист, изследовател на *икономическото равновесие*. Преподава в Берлинския университет. Докторската му дисертация е по проблемите на теорията за разходите. През 1934 г. публикува своя основен труд “Форми на пазара и равновесие”. Изследва също и въпроси на международната търговия. Идеите си развива под влияние на Л. Валрас и В. Парето, както и на неоавстрийската школа. Защишава и широко използва *математическите методи в икономиката* и смята, че те правят икономическите идеи по-точни и по-обосновани. Х. Щакелберг изследва икономическото равновесие в условията на *съвършена конкуренция (в микр.)*, на *монопол (в микр.)* и на *междинните форми на несъвършената конкуренция (в микр.)*. Смята, че на монополните пазари е невъзможно да се постигне социално равновесие и затова е необходима намеса на държавата. Изследва подробно проблемите на равновесието при олигопола и дуопола. Стига до извода, че олигополът е неустойчива форма на пазара. Анализира реакциите на фирмите от *олигопола (в микр.)* и *дуопола (в микр.)* при различни стратегии [в т.ч. и при стратегия на *ценово лидерство (в микр.)*]. Вниманието му е насочено предимно към такива форми на пазара, при които отсъства съглашение между фирмите. Това придава известен механистичен характер на неговите изследвания, който не отчита реалните за-

висимости. Дори при наличие на лидерство в цената е възможно определено договаряне между фирмите, например под формата на т.нар. *квасисъглашение* (quasiagreement).

Достойнствата на трудовете на Х. Щакелберг обаче са несъмнени. Те съдържат важни елементи от теорията на игрите, внимание на което обръщат А. Л. Боули и Рагнар *Фриш*. Според Х. Щакелберг несъвършеният пазар по-скоро съдържа сравнително голямо число индивидуални пазари, което е близко до олигопола, и не се намира в равновесие, тъй като индивидуалните пазари сами по-себе си са неустойчиви. Х. Щакелберг изследва именно стратегиите на взаимозависимите фирми от олигопола в условията на неустойчивост. По повод на това Р. Фриш справедливо отбелязва, че всяко изследване на полиполистичните ситуации преди всичко трябва да отчита многообразието на видовете стратегии, които могат да бъдат приложени. Не случайно известният изследовател на съвременната икономическа мисъл Бен Селигмен открива паралел между подходите и научните изводи на Р. Фриш и Х. Щакелберг. Той отбелязва, че “видовете пазари, описвани от Р. Фриш в категориите на параметричното действие, адаптацията и преговорите, е достатъчно лесно да се сравнят с пазарната структура от типа “лидер – последовател” у Х. Щакелберг” (*Селигмен, Б.* Основные течения современной экономической мысли. Издательство "Прогресс" , М., 1968, с. 492).

По-важни произведения на Х. Щакелберг са: “Форми на пазара и равновесие” (Stackelberg, H. von. Marktform und Gleichgewicht. Berlin – Vienna, 1934); “Основи на теоретичното изследване на народното стопанство” [*Stackelberg, H. von.* Grundlagen der theoretischen Volkswirtschaftslehre, написано в Мадрид през 1943 г. и преведено на английски език в 1952 г. под заглавието “Теория на пазарната икономика” (*Stackelberg, H. von.* The Theory of the Market Economy. London, 1952)].

ЩАТСКА БАНКА (state banks) (в макр.) (в САЩ) – *търговска банка (в макр.)* в САЩ, която се открива с разрешение на щатското правителство.